

SLOVENSKI PRAVNIK.

Izdaja društvo „Pravnik“ v Ljubljani.

Odgovorni urednik:

DR. **DANILO MAJARON.**

V LJUBLJANI.

Natisnila „Narodna Tiskarna“.

1910.

VSEBINA.

1. <i>H. Sturm</i> : »Judicium rescindens, judicium rescissorium	289
2. <i>Štefan Lapajne</i> : Važne odločbe upravnega sodišča od l. 1876 do l. 1906:	
XXIII. Železniške razmere	298
XXIV. Raznovrstno	299
3. Iz pravosodne prakse. Civilno pravo.	
a) Ugotovitvena tožba po §-u 228 c. pr. — Domik od- daje del za šolo po javni dražbi, odnosno v seji krajnega šolskega sveta, kedaj je veljaven in za šolsko občino obvezen?	304
b) Zopetno združitvev zakoncev je treba naznaniti so- dišču, drugače ostanejo v moči pravni učinki prejšnje sodne ločitve in na tožbo zaradi nove ločitve ni povoda za začasne odredbe glede bivališča in ali- mentacije (§ 110 o. d. z.)	312
c) Zahteva zdražitelja, da se mu povrni event. prepla- čani delež izkupila, ni ne stvarna, ne zastavna pra- vica, ampak zgolj obligatorna zahteva proti raz- delbnemu skladu, odnosno proti onim upnikom, ki vsled preplačila pridobe. — Določbe §-ov 213, 231, 286 izvrš. r. pri tem ne pridejo v poštev; zahtevke je uveljavljati pred razdelbnim narokom. — Na pravdno pot je odkazati zdražitelja brez določitve rokú za vložitev tožbe. — Stroškov rekurza zoper ugotovitev razdelbnega sklada ni prisojati	314
d) Če gre za odobritev pogodbe o razločitvi premo- ženja med kurandom in njegovo soprogo, je le-ta legitimovana za vložitev rekurza, kolikor je vsled vkupnosti imovine in sopošesti interesovana na vzdrževanju, varnosti in upravi premoženja	316
Kazensko pravo.	
Sklicatelji, oziroma voditelji javnega zborovanja jamčijo za prekoračenje dnevnega reda po §-ih 2, 11 zak. z dne 15. novembra 1867 št. 135 drž. zak.	318
4. Razne vesti	320

Slovenski Pravniki.

Leto XXVI. V Ljubljani, 15. oktobra 1910. Štev. 10.

„Judicium rescindens, iudicium rescissorium“.

Spisal H. Sturm, c. kr. deželnosodni svetnik.

V.

K razpravi, ki se je objela pod gorenjim nadpisom v št. 11. in 12. lanskega »Slovenskega Pravnika« ter v št. 1. t. l., dodajem slučaj, ki ga pri razpravi zato nisem mogel upoštevati prej, ker se je vrhovno sodišče ž njim pečalo in ga rešilo še le dne 4. januarja t. l., torej v času, ko je bil članek že spisan. Utegne pa zanimati zlasti radi tega, ker se tiče vprašanj, ki so bila predmet omenjene razprave. Iz odločbe, ki je izšla v tem slučaju na zadnji instanci, je posneti, da vrhovno sodišče ne vstraja več na pravnem stališču, katero je bilo zavzelo v odločbi z dne 20. januarja 1903 št. 389 in 390 Gl. U. zb. 2220, marveč se pridružuje naziranju, da dovolitev obnove ne razveljavi »implicito« izpodbijane razzodbe, ki je izšla v prednjem postopanju. Tega res izrecno ne navaja, sklepati je pa iz načina, kak pomen da pripisuje umiku obnovne tožbe, da po njegovem mnenju ni združen z dovolitvijo obnove navedeni učinek. Vendar o tem pozneje, ko se izve, za kaj gre.

Dne 23. marca 1909 je vložil J. R. pri c. kr. okrajnem sodišču v Idriji zoper M. N. tožbo, v kateri je zahteval ugotovitve, da je neveljaven v zapisniku z dne 3. marca 1909 o. št. A 218/8/5 med toženko in njenim možem J. N. sklenjeni dogovor, po katerem se naj prisodi toženki zapuščina Lize N. »iure crediti«, i. t. d. Ta tožbeni zahtevek je omenjeno sodišče zavrnilo z razzodbo z dne 8. aprila 1909 o. št. CI 34/9/4 in obsodilo tožnika, da plača toženki pravdne stroške v znesku 201 K 68 h. Zoper to razzodbo je vložil tožnik J. R. istočasno priziv in obnovno tožbo zaradi nanovo najdenih dokazov (§ 530 št. 7 c. pr. r.). Priziv je bil zavrnen zaradi zakasnitve. O obnovni tožbi se je pa do-

ločila ustna sporna razprava na 7. julija 1909. Na tej je sodnik razpravljal v zmislu §-a 541 c. pr. r. najprej samo o vzroku in dopustitvi obnove postopanja. Toženka je predlagala zavrnitev tožbe. Na to je sodnik po zaslišanju dveh prič objavil rabsodbo z razlogi, da se dovoli obnova vprašljivega pravdnega postopanja, ni pa izrekel, da se razveljavi izpodbijana rabsodba z dne 8. aprila 1909 o. št. CI 34/9,4.

Ko sta potem stranki sporno razpravljali v glavni stvari in je sodnik dopustil dokaz po dveh pričah ter zaslišal eno izmed njih, je tožnik umaknil svojo obnovno tožbo s privoljenjem toženke, ki je zahtevala od tožnika povračilo stroškov. Sodnik je odmeril te stroške s posebnim sklepom. Ta sklep z dne 13. julija 1909 o. št. CI 57/9/7, ki navaja, da so se toženkini stroški odmerili vsled umika obnovne tožbe v zmislu §§ 41 in 237 c. pr. r., se je vročil obema strankama in je postal pravno-krepen.

Le-temu sklepu se niso dodali nobeni razlogi, pač pa je sodnik v daljšem zaznamku v spisih »pro domo« utemeljil svoj nazor, da je umik obnovne tožbe zato dopustnim smatrati, ker se ni razveljavila izpodbijana rabsodba. Zavzelo se je v tem zaznamku pravno stališče, ki je čitateljem razprave pod gorenjim nadpisom itak znano.

Dne 25. oktobra 1909 je J. R., tožnik v obnovni tožbi, trdeč, da je umik tožbe po razglasitvi rabsodbe, s katero se je dovolila obnova postopanja, neveljaven in brez pravnih učinkov, predlagal: 1. da se razpravlja v glavni stvari in potem rabsodi o glavni stvari; 2. da se vroči rabsodba, s katero se je ugodilo obnovni tožbi, strankama pismeno z rabsodbo o glavni stvari.

Oba predloga je c. kr. okrajno sodišče v Idriji s sklepom z dne 29. oktobra 1909 o. št. CI 57/9/11 zavrnilo. Obširni razlogi izvajajo pravno naziranje, da dovolitev obnove postopanja ne razveljavi sama ob sebi izpodbijane rabsodbe, ampak je za to potreben izrek, da se rabsodba razveljavi. Identični so v bistvu z razlogi, ki jih obsega začetkom tega članka omenjena razprava in bilo bi le nepotrebno ponavljanje že povedane tvarine, ako se bi sklepu dodani razlogi vnovič navajali doslovno. Zado- stuje pripomnja, da je prvi sodnik bil omenjenega nazora in smatral, da se izpodbijana rabsodba ni razveljavila v predmetnem

slučaju, ker ni storil za to potrebnega izreka. Vrinila se mu je, kakor razlogi povdarjajo, le formalna napaka, ko je z razsodbo izrekel, da se dopusti obnova postopanja, kar ne ustreza zakonu. Ker se izpodbijana razsodba ni razveljavila, obstoja še pravno-veljavno in zategadelj ne more biti dvoma, da je bil umik obnovne tožbe dopusten. Potrebe, da bi se izdala razsodba pismeno, s katero se je dovolila obnova postopanja, ni uvideti, tem manj, ker je to razsodbo zakrivila le formalna napaka in je z umikom obnovne tožbe končano obnovno postopanje. Sicer bi bilo vprašljivo razsodbo vsprejeti v zmislu §-a 542 c. pr. r. v razsodbo o glavni stvari, kar je vsled umika obnovne tožbe nemožno. Toliko iz razlogov prvosodnega sklepa.

Rekurzu je c. kr. deželno sodišče v Ljubljani s sklepom z dne 1. decembra 1909 o. št. RIII 271/9/1 ugodilo, izpodbijani sklep razveljavilo in sodišču prve stopnje naložilo, naj opravi postopanje v glavni stvari in razsodi, ter izroči razsodbo, s katero je dovolilo obnovo postopanja, strankama pismeno z razsodbo o glavni stvari. Izrek o rekurznih stroških se je pridržal končni odločbi v glavni stvari. Vse to iz razlogov:

»Umik tožbe, če tudi sporazumno s tožencem, po razglasitvi sodbe, s katero se je o njej odločilo, ni več dopusten, ker bi sicer stranke lahko poljubno dosegle na prvi stopinji v isti pravni stvari več razsodb, to pa nasprotuje namenu zakona. Zoper tak umik govori tudi določba §-a 416 odst. 2 c. pr. r., po kateri je sodišče vezano na odločbo, oziroma sodbo, kadar je razglašena.

Po predpisu §§ 541 in 542 c. pr. r. mora sodnik po dovolitvi obnove nadaljevati in končati postopanje v glavni stvari ter vsprejeti odločbo o dovoljeni obnovi v odločbo o glavni stvari. Da bi se bila tudi prvotna tožba v glavni stvari umaknila, iz spisov ni razvidno in se tudi ne trdi.

To, da je obnovno tožbo umaknil tožnik-rekurent po razglasitvi razsodbe, je torej brez pravnega učinka za pravdni stranki, in prvi sodnik bi bil moral umik zavrtniti in razpravo o glavni stvari nadaljevati. Z ozirom na to je zahtevek rekurenta, naj se v glavni stvari dalje razpravlja in razsodi, opravičen. Po §§ 414 in 416 c. pr. r. se mora razglašena razsodba vročiti v pismenem izdatku z razlogi vred vsaki stranki in sicer razsodba,

s katero se je v zmislu §-a 541 dovolila obnova, po §-u 542 odst. 2 c. pr. r. z razsodbo v glavni stvari.

Odpovedali se stranki niste vročitvi rozsodbe. Predlog tožnikov je bil torej povsem utemeljen, in zato je bilo njegovemu rekurzu zoper odklonitev ugoditi in ukreniti, kakor se je zgodilo.

Ker je povračilna obveza glede rekurznih stroškov odvisna od izida glavne stvari, je bilo določilo o njih pridržati končni odločbi (§ 52 c. pr. r.)«

C. kr. okrajno sodišče v Idriji je z ozirom na določbo §-a 527 odst. 2 c. pr. r., ki pravi, da je v slučaju, ako se izpodbijani sklep razveljavi na drugi stopnji in se naloži sodišču prve stopnje, da naj izreče po zaslišbi strank novo odločbo, le tedaj dopuščeno izpodbijati določbo rekurznega sodišča, kadar je določeno v njem, da je izvršiti prvi stopnji dani nalog šele potem, ko zadobi ta odločba pravno moč, — uvaževalo, je li po zakonu zavezano, da takoj odredi narok za ustno sporno razpravo in nadaljuje obnovno postopanje, ali pa mora počakati, da postane pravnomočna odločba rekurznega sodišča. Okrajno sodišče je izreklo s sklepom z dne 9. decembra 1909 o. št. CI 57/9/14, da se rok za ustno razpravo v glavni stvari odredi šele po pravomočnosti odločbe rekurznega sodišča. Ta sklep se je utemeljil tako-le:

»V stvari, katere se tiče odločba rekurznega sodišča, gre v bistvu za rešitev vprašanja, če je pravnoveljaven umik obnovne tožbe ali ne. Brezdvojbeno ni najti v nazoru prvega sodnika, da je bil vprašljivi umik dopusten in da se je vsled tega moral zavrniti tožnikov predlog radi nadaljevanja obnovnega postopanja, — nobene ničnosti, tem manj, ker tudi odločba rekurznega sodišča ne navaja v svoji utemeljitvi nikakršnih ničnostnih razlogov. Zategadelj je smatrati, da bi bilo moglo rekurzno sodišče prvosodni sklep le izpremeniti, ne pa razveljaviti ga. Samo v slučaju razveljavljenja prvosodnega sklepa vsled ničnosti je revizijski rekurz po §-u 527 odst. 2 c. pr. r. izključen. To pa, da je rekurzno sodišče izreklo razveljavljenje namesto izpremenitve, ne predružači pravnega položaja. V predmetnem slučaju je torej dopusten rekurz. (Tega nazora je tudi vrhovno sodišče v odločbi z dne 4. februarja 1902 št. 1502 u. zb. 534).«

C. kr. vrhovno sodišče je z odločbo z dne 4. januarja 1910 R VI. 351/9/1 ugodilo revizijskemu rekurzu ter izpreminivši sklep rekurznega sodišča obnovilo sklep I. stopinje — iz razlogov:

Pravnemu nazoru rekurznega sodišča ni pritrditi. Rekurzno sodišče je prezrlo, da so posledice umika tožbe ugotovljene pravno-krepno. Glasom zapisnika o sporni razpravi z dne 7. julija 1909 je toženka tožnikovi izjavi, da umakne tožbo, pritrdila s pridržkom, da se ji povrnejo stroški, in glasom pravnokrepnega sklepa c. kr. okrajnega sodišča v Idriji z dne 13. julija 1909 o. št. CI 58/9/7 se je tožniku naložilo, da povrne toženki na 3. K 89 h odmerjene pravnne stroške v 14 dneh proti izvršbi. S tem sklepom se je umik tožbe rešil pravnokrepno in dokončno, kajti četudi sklep ne navaja izrečno, je vendar naravni pogoj izreka o povračilu stroškov, da je pravnno sodišče vzelo na znanje umik tožbe. Ako ni tožnik smatral, da je omenjeni sklep zakonit, pristojal mu je rekurz. Ker se pa tega ni poslužil in je sklep postal pravnokrepen, mora se podvreči vsem posledicam pravnokrepnosti, in ni več preiskovati, ali ustreza sklep zakonu ali je pravnopomoten; to bi bilo le tedaj možno, če bi bila tu ničnost, ki se ne da odstraniti, za to pa ni najti nikakršnih pogojev. Iz teh razlogov je bilo sklep prvega sodišča obnoviti.«

Primerjaje odločbi I. in III. stopnje vidimo, kar se v judikaturi čestokrat pripeti: isti zaključek, pa različna utemeljitev. Vrhovno sodišče se je očitvidno izognilo neposrednemu odgovoru na vprašanje, ali dovolitev obnove postopanja sama ob sebi razveljavi izpodbijano rzsodbo, vendar je posredno zanikalo to vprašanje.

Smatralo je vrhovno sodišče, da je prvosodni sklep z dne 13. julija o. št. CI 57/9/7, s katerim se je vsled umika obnovne tožbe naložilo tožniku, da naj povrne toženki pravnne stroške, postal pravnokrepen in je s tem definitivno rešeno vprašanje glede umika tožbe. Ker v navedenem sklepu ni najti nikakršne ničnosti, ki se ne bi dala odstraniti, je nepotrebna nadaljna preiskava.

To je jedro utemeljitve odločbe vrhovnega sodišča. Nastane pa vprašanje: kakšna usoda zadene izpodbijano rzsodbo z dne

8. aprila 1909 o. št. CI 34/9/4, s katero se je toženki prisodilo stroškov 20 K 68 v?

Recimo, da se bi smatralo omenjeno rzsodbo za razveljavljeno vsled dovolitve obnove postopanja. Kakšne posledice bi to imelo? Gotovo to, da bi toženki, ako bi hotela uvesti izvršbo za izterjanje prisojenih stroškov, manjkal izvršilni naslov, dasi se ni ona nikakor odrekla pravici do povračila stroškov. Nadaljna neizogibna posledica bi bila, ker se je umaknila obnovna tožba in tako definitivno končalo obnovno postopanje, ta, da bi tožbeni zahtevek v prednjem postopanju, ki je bil podlaga izpodbijani in za razveljavljeno smatrani rzsodbi, ostal nerešen, kajti jasna izjava tožnikova o umiku in vsled nje izdani sklep ne dopuščata nikakega dvoma o tem, da je tožnik umaknil edinole obnovno tožbo, ne pa tudi tožbe iz prednjega postopanja. V tem slučaju bi bila torej sporna stvar prednjega postopanja še vedno pravno tekoča (§ 232 c. pr. r.) in pravda v glavni stvari še ne končana. Sklicevati se ne bi moglo na rzsodbo, s katero se je dovolila obnova postopanja, češ, da ta rzsodba zadeva izpodbijano rzsodbo, ker jo je »implicite« razveljavila. Saj to ni nobena definitivna rešitev spora, ker z razveljavljenjem rzsodbe ni še rešen s tožbo uveljavljeni zasebno-pravni zahtevek. Drugih pravnih činov, s katerimi se bi bila rešila prvotna tožba, ni v predmetnem slučaju.

Kakor se je že omenilo, nanaša se umik samo na obnovno tožbo, sodna poravnava se ni sklenila in stranki se nista odrekli vprašljivemu zasebnemu zahtevku. Tožnik prvotne tožbe, ki je v tem slučaju identičen s tožnikom obnovne tožbe, kar pa je tu brez pomena, — bi bil torej v tem čudnem položaju, da vsled sklepa z dne 13. julija 1909 o. št. CI 57/9/7, s katerim se je vzal na znanje umik obnovne tožbe, ne bi mogel nadaljevati obnovnega postopanja zgol radi tega, ker je sklep pravnokrepen postal in je s tem obnovno postopanje končano. Nove tožbe pa ne bi mogel vložiti ali vsaj se ne nadejati uspeha od nje radi »exceptio litis pendentis«. Tako pridemo do zaključka, da bi v razmotranem slučaju, ako bi se smatralo vsled z rzsodbo dovoljene obnove postopanja rzsodbo z dne 8. aprila 1909 o. št. CI 34/9/4 za razveljavljeno, tvoril odrek nadaljevanju obnovnega postopanja ničnost, ki se ne da odstraniti

drugače, kakor da se razveljavi sklep z dne 13. julija 1909 o. št. CI 57/9/7 vzlic njegovi pravomočnosti.

Ne spada sicer v okvir tega članka razmotravanje vprašanja glede ničnostnih razlogov, vendar se mu ne da izogniti povsem. Dotakniti se ga moramo, vsaj kolikor treba, soseбно, ker tudi vrhovno sodišče govori v svojih razlogih o ničnosti in je zavzeto pravno stališče glede ničnostnega vprašanja bilo odločilno za njegovo odločbo.

Kakor obče znano, pozna naš civilnopravdni zakon več vrst ničnosti. Razločevati je pa dve glavni skupini. Prva zadeva odstranljive, druga neodstranljive ničnosti.

K prvi skupini štejemo vsled pravnokrepnosti odločbe odstranljive ničnosti. Te ničnosti je moči sanirati na ta način, da se odločba, ki hira za ničnostjo, ne izpodbija potom pravnih pomočkov in postane tako pravnokrepna. Tu sem spadajo, če tudi ne vsi, vsaj večinoma ničnostni, v §-u 477 c. pr. r. navedeni razlogi. Te odstranljive ničnosti more sodišče višje stopnje le tedaj upoštevati, ako jih izve potom zakonito dopustnega pravnega pomočka (odločba vrhovnega sodišča z dne 17. novembra 1904 št. 16.592 u. zb. 843).

V skupini neodstranljivih ničnosti je zopet razločevati 3 posebne vrste ničnosti:

1. So ničnosti, ki jih je možno odstraniti potom ničnostne tožbe (§ 529 št. 1 in 2 c. pr. r.). Ako se ničnostna tožba ne vloži v prisilnem roku §-a 534 c. pr. r., sanira dotična ničnost.¹⁾

2. Nadaljna vrsta neodstranljive ničnosti je, ki jo omenja § 42 jur. nor. Ako sodišču predložena pravna stvar ne spada pod tozemsko sodno oblast ali vsaj ne pod redna sodišča, mora pozvano sodišče v vsakem položaju postopanja precej izreči s sklepom svojo nepristojnost in pa ničnost poprejšnjega postopanja. Kadar se pokaže pregrešek še-le po pravnomočno končanem postopanju, tedaj mora vrhovno sodišče po predlogu najvišjega upravnega oblastva izreči ničnost izvedenega sodnega postopanja. Gre torej tu za ničnost absolutne nepristojnosti, ki jo more odstraniti le vrhovno sodišče po pred-

¹⁾ Ničnostna pritožba člena XXIII. in ničnostna tožba člena XXV. uvod. zak. k civ. pr. redu ne spadata semkaj, ker imamo v mislih le redna sodišča.

logu najvišjega upravnega oblastva. (Glej Schauer »Zur Frage der absoluten Inkompetenz« v »Gerichts-Zeitung« št. 24 iz leta 1897).

3. Ničnosti tretje vrste, ki jih mora vsako sodišče katere, koli stopnje upoštevati vzlic pravnomočnosti odločbe, ki se je tičejo, ne navaja civilnopravni red, pač pa izvršilni red. Akopram se je izvršba dovolila pravnokreпно, jo je po § 39 št. 2 izvrš. reda ustaviti, ako se sega z izvršbo na stvari, pravice ali terjatve, katere so po veljavnih predpisih odtegnene izvršilu sploh ali kaki posebni izvršbi. Te ničnosti zadeva izrek: »quod initio vitiosum fuit, tractu temporis non potest convalescere«.

Med ničnosti pravkar navedene vrste spada brez dvojbe slučaj, ako za opravljanje sodniške službe nepoklicana oseba razpravlja in razsodi o tožbi, ne da bi bili podani pogoji razsodniškega postopanja. Dalje pa tudi nastopni slučaj.

Sodnik pri okrajnem sodišču bi na pr. poučil stranko, ki hoče vložiti tožbo, da ta ne bi imela uspeha iz katerega koli razloga, ne bi pa hotel navzlic predpisu §-a 435 odst. 2 c. pr. r. vsprejeti tožbe na zapisnik, marveč bi se zadovoljil samo s pismenim poukom v obliki sklepa, s katerim bi zavrnil zahtevo da se tožba vsprejme na zapisnik. Recimo, da bi sodnik po pravnomočnosti tega sklepa vendar-le vsprejel tožbo, razpravljal o njej in jo zavrnil s sklepom v zmislu §-a 261 c. pr. r. radi pravnomočnosti omenjenega sklepa. Jasno je, da bi v slučaju rekurza višja stopinja ta sklep razveljavila. O sporni stvari, katere se tiče vprašljivi pravnokreпni sklep, se niti ni razpravljalo po predpisih civilnopravnega reda, in zato ne more biti govora o razsojeni pravdi. Sklep, s katerim se je odklonil vsprejem tožbe, krši pravdno pravico stranke, odnosno pravdno dolžnost sodnika in zato hira za ničnostjo, ki se ne da odstraniti z doseženo pravnokreпnostjo.

Vsakomur pristoja pravdna pravica t. j. pravica, da sme iskati pravno zaščito svoje zasebne pravice v obliki, ki jo določa civilnopravni red. Ta pravica je javnopravnega značaja in nikdo se ji ne more odreči, ne da bi se hkratu odrekel svojemu zasebnopravnemu zahtevku. Ako *A* izposodi od *B*-ja gotovo vsoto proti vrnitvi v določenem času,

hkratu se pa med strankama dogovori, da se posojilo ne sme izterjati tožbenim potom, ne bode nikdo dvomil, da ni veljaven tak dogovor, zlasti ker ni povoda domnevati, da bi šlo za darilno pogodbo. Tu velja pač: »jus publicum, quod pactis privatorum mutari nequit«.

Strankini pravdni pravici nasproti obstoji pravdna dolžnost sodišča, da ustvari med strankama pravno gotovost glede njih subjektivnega prava in v to svrho izda rzsodbo, s katero se sporna stvar rzsodi bodisi v pozitivnem ali negativnem zmislu. Sodnik se tej dolžnosti ne more odtegniti, in odločba, ki jo bi kršila, bi hiralala za neodstranljivo ničnostjo. Grešil bi sodnik proti pravdni dolžnosti sosebno, ako bi razpravljajal o tožbi, potem pa kar odrekel strankam vsako nadaljno pravno zaščito.

Vrnimo se nazaj k našemu slučaju. Smatrali smo, da se je vsled dovolitve obnove postopanja razveljavila izpodbijana rzsodba z dne 8. aprila 1909 o. št. CI 34/9/4. Ako bi bilo temu res tako, pomenilo bi odrekanje obnovnega postopanja kršitev sodne pravdne dolžnosti, in sklep z dne 13. julija 1909 o. št. CI 57/9/7 bi hiral za neodstranljivo ničnostjo, kajti tožbeni zahtevek, ki se ga tiče razveljavljena rzsodba, ne bi bil rzsoben niti pozitivno, niti negativno. Pravnokrepnost omenjega sklepa, s katerim se je vzel na znanje umik tožbe, ne bi torej mogla ovirati razveljavljenja sklepa z dne 29. oktobra 1909 o. št. CI 57/9/11.

Iz vseh teh izvajanj izhaja jasno, da je vrhovno sodišče, govoreč o neodstranljivi ničnosti, uvaževalo posledice, ki se podajo vsled pravnokrepnosti sklepa z dne 13. julija 1909 o. št. CI 57/9/7. Ko pa je zanikalo vprašanje, da bi bila dana neodstranljiva ničnost, je na nedvomen način izrazilo svoje pravno mnenje in tako pritrdilo naziranju prvega sodnika, da rzsodba, s katero se je dovolila obnova postopanja, nikakor še ne razveljavi izpodbijane rzsodbe, in da je dovolitev obnove z rzsodbo le formalen pogrešek, ki ne more nadomestiti po §-u 536 št. 5 c. pr. r. zahtevanega izreka o tem, v koliko naj se odpravi izpodbijana rzsodba. Rzsodba z dne 8. aprila 1909 o. št. CI 34/9/4 je torej popolnoma v moči in ni zadržka, da se ne bi mogli na njeni podlagi izterjati toženki prisojeni pravdni stroški.

Važne odločbe upravnega sodišča od l. 1876 do l. 1906.

Zbral in priredil Štefan Lapajne, c. kr. okrajni glavar v p.

· XXIII. Železniške razmere.

151. Avtonomna oblastva niso upravičena, železniški upravi ukazati napravo vodovoda na železniškem svetu v varstvo proti požaru. (O. 18. januarja 1894 št. 261. Z XVIII./I št. 7661.)

Občina K. je ravnateljstvu severno-zapadne železnice ukazala napravo vodovoda na železniškem svetu v R. in K.

Deželni odbor v P. je ta ukaz potrdil.

Ravnateljstvo železnice je vložilo pritožbo na upravno sodišče, v kateri je izvajalo, da avtonomna oblastva niso pristojna, take ukaze izdajati, kajti v zmislu §-ov 10 in 127 stavbenega reda za Češko in §-a 19 naredbe trgovinskega ministrstva z dne 25. jan. 1879 št. 19 d. z. ne smejo železniška podjetja izvršiti stavb brez dovoljenja trgovinskega ministrstva in je torej edino le-to pristojno odrediti stavbe na železniškem svetu.

Avtonomna oblastva pa so utemeljevala svoj ukrep s tem, da so po določitih občinskega stavbenega reda, kakor tudi s stališča požarne policije le-ta oblastva pristojna, in da je ukrep utemeljen na podlagi komisijskega ogleda glede varnosti proti požaru.

Upravno sodišče je odloke avtonomnih oblastev iz nastopnih razlogov razveljavilo:

Iz določb §-ov 41, 127 odstavek 2 in 3 stavbenega reda za Češko je razvideti, da so glede stavb na železniškem svetu merodavne posebne določbe in da so avtonomna oblastva pristojna le za določitev stavbene črte in nivoa ter za stavbeno policijo.

Ker so pa z ozirom na § 19 naredbe trgovinskega ministrstva stavbe na železniškem svetu dovoljene le s privoljenjem trgovinskega ministrstva, je izvajati, da le-temu oblastvu pristojna pravica, železniški upravi take stavbe ukazati.

Ta zaključek je tudi zaradi tega dosleden, ker bi bila kompetenčna meja nasprotujoča in bi dajala povod k kompetenčnim sporom, česar zakonodavec gotovo ni nameraval.

A tudi iz stavbenega reda o stavbeni policiji, iz določb zakona z dne 25. maja 1876 št. 45 dež. zak. (za Češko), ni moči izvajati, da so ta oblastva upravičena strankam ukazati napravo novih stavb in naprav; kajti § 119 stavbenega reda daje oblastim le pravico nadzorstva o stavbenem stanju poslopij in pravico, zahtevati odstranitev stavbenih hib na obstoječih poslopijih. Zakon z dne 25. maja 1876 dovoljuje požarni policiji vse ukreniti, da se prepreči nevarnost požara, da se odstranijo za ogenj nevarne snovi, da se pripravi ognjegasno orodje. A iz vseh teh določb se ne da izvajati pravica, gospodarju ukazati napravo vodovoda.

XXIV. Raznovrstno.

152. Samo v pravem uboštvu živeči sorodniki po duhovniku, ki umre brez poslednje volje, imajo tudi pravico do ubožne tretjine. (O. 15. marca 1882, št. 450. Z VI. št. 1341.)

Praviloma imajo ubožni zavodi in sorodniki po duhovniku, ki brez poslednje volje umre, enako pravico vsak do tretjine zapuščine (dvorni dekret 27. nov. 1807 št. 828). Ukaz dvornega dekreta z dne 6. feb. 1792 št. 259 zb. just. zak., po katerem se sme prisoditi tudi ubožna tretjina sorodnikom, ako so revni, je le izjema od pravila.

Sestri L. P. in A. S. umrlega župnika P. sta zahtevali tudi ubožno tretjino; a glede prve je bilo dognano, da ima 37 oral posestva in da »ni premožna«, glede druge, da ima pokojnino kot vdova c. kr. davkarja ter da živi »v neugodnih gmotnih razmerah«.

Upravno sodišče je torej zavrglo pritožbo navedenih, ker je v odloku ministrstvo notranjih stvari praviloma izreklo, »da ju ni prištevati k sorodnikom, v pravem uboštvu živečim« (dvorni dekret z dne 16. sept. 1824 št. 3040) in torej ni vpoštevati izjeme, katero navaja dvorni dekret z dne 6. feb. 1792 št. 259.

153. Politična oblastva so upravičena preklicati ubožni list, ako se kasneje prepričajo, da so

bili pogoji, pod katerimi se je ubožni list izdal, neresnični. (O. 29. marca 1884 št. 669. Z VIII. št. 2074.)

Politična oblastva so preklicala ubožni list, ki se je izdal mladoletnemu A. E. zaradi tega, ker so poznejšnje poizvedbe dokazale, da je A. E. sin imovitega očeta; torej ga v zmislu §-a 1 vladne okrožnice z dne 1. sept. 1840 ni moči smatrati ubogim.

V pritožbi trdi A. E., zastopan po svojem očetu I. E., da je istinito revež, da nima premoženja in da ne zasluži več nego navadno dnino; to se sicer ne oporeka, pač pa se sklicuje odlok min. notr. stvari na jako ugodne gmotne razmere očetove, katere pa v pravdi sina zaradi oprostitve od kolkov in pristojbin ne morejo priti v poštev, ker ni zakona, po katerem bi bili zakoniti zastopniki mladoletnih obvezani plačevati take stroške.

Upravno sodišče pa tej pritožbi ni ugodilo, čeprav je res, da je ubožnim smatrati oni, ki od svojega posestva, od svoje glavnice ali od svojih dohodkov ne uživa višjega prihodka, nego znaša navadna dnina. Samo ob sebi je pa umevno, da velja to načelo samo za osebe, ki žive od dnine in ki ne uživajo drugih podpor, ne pa za otroke premožnih staršev, ki uživajo vso oskrbo v hiši roditeljev.

Mladoletnega A. E., nepremožnega sina bogatega očeta, torej v zmislu §-a 139 obč. drž. zak. ni moči smatrati za ubožca. Izdaja ubožnega lista sloni torej na neresničnih predpogojih ter so bila politična oblastva povsem upravičena, dotični ubožni list preklicati, kakor hitro se je dejansko stanje glede gmotnih in premoženskih razmer očetovih razjasnilo.

154. Stroški stranke in njenega pravnega zastopnika se v političnem postopanju ne morejo naložiti podlegli stranki. (O. 9. aprila 1885 št. 899. Z IX. št. 2495.)

Pritožbo dra. F. in po njem zastopane stranke, ker niso politična oblastva pripoznala povrnitve stroškov v pravdi zaradi odškodnine, povzročene po divjačini, je upravno sodišče zaradi neutemeljenosti zavrnilo:

Ni nikake določbe, da bi bila stranka upravičena, od nasprotne stranke zahtevati upravnim potom povrnitev stroškov, ki so nastali v dosego pravice, oziroma ki so nastali vsled pravnega zastopstva, osobito za izgubo časa, sestavo pravnih spisov in posredovanja.

Ministrska naredba z dne 3. julija 1854 št. 169 (§ 24) določuje samo povrnitev komisijskih in potnih stroškov uradnih organov, nikakor pa ne povrnitve stroškov zasebnih strank.

155. Ubožni procent od prostovoljne dražbe stoječega lesa, ki ga naj zdražitelj poseka, pripada ubožnemu zavodu one občine, kjer se je prostovoljna dražba vršila. (O. 12. oktobra 1887 št. 1778. Z XI. št. 3696.)

Po ministrski naredbi z dne 20. avg. 1855 št. 146 d. z. je merodajno za rešitev vprašanja, kateri občini da pripada ubožni procent od prostovoljne dražbe, to, ali je v prostovoljni dražbi stoječi predmet nepremičnina (zemljišče) ali premičnina. V prvem slučaju pripada ubožni procent ubožnemu zavodu občine, kjer zemljišče leži, v drugem, kjer se je prostovoljna dražba vršila.

V le-tem slučaju je bilo na prostovoljni dražbi 3500 stoječih dreves, katera ima zdražitelj prevzeti in posekati. Akoravno se je dražba vršila ob času, ko je drevje še v gozdu stalo in ima preiti to drevje v last zdražitelja šele po končani dražbi; vendar ni merodajno to za vprašanje, komu da naj pripade ubožni procent, ker je bil namen dražbe ta, da se dotično drevje z zemljišča odstrani in za samostojen objekt potom dražbe proda. V bistvu ni razložka, ako bi bila občina pred dražbo drevje posekala in dražbenim potom prodala, ali pa da zdražitelju prepusti, da drevje po dražbi sam poseka. Objekt dražbe so bili vsekakor le posekani hlodi, ne pa zemljišče.

Upravno sodišče je torej pritožbo občine proti odloku ministrstva notranjih stvari, ki je izreklo, da pripada ubožni procent oni občini, ki je dražbo zvršila, ne pa občini, kjer je drevje ob času dražbe stalo, iz navedenih razlogov zavrglo.

156. Ugotovljenje in iztirjanje stroškov zastopstva po odvetniku je v upravnem postopanju nedopustno. (O. 10. aprila 1889 št. 1356. Z XIII. št. 4625.)

Pritožbo judovske bogočastne občine v L. proti ministrstvu za bogočastje in uk, ki je odklonilo zahtevo za iztirjanje stroškov zastopstva po odvetniku upravnim potom, je upravno sodišče zaradi neutemeljenosti zavrnilo, uvaževaje, da ni nobenih splošnih zakonovih določb, po katerih bi se stroški zastopstva mogli izterjati.

V pritožbi navedeni zakoni z dne 18. aprila 1869 št. 44 d. z. in z dne 22. oktobra 1875 št. 367 d. z. ex 1876 o povrnitvi stroškov razprav pred državnim in pred upravnim sodiščem se ne smejo uporabljati na razprave pred upravnimi oblastvi, isto-tako se posebne določbe vodopravnega zakona glede stroškov advokatskega postopanja ne morejo raztegniti na splošno upravno zastopanje. Tudi §§ 3 in 5 ces. ukaza z dne 24. maja 1854 št. 96 ne govorita o stroških pravnega zastopstva.

157. Gospodar je obvezan, za oskrbo in lečitev obolelega posla skrbeti, ne glede na to, da je posel obolel pred vstopom v službo in ne glede na to, da je bil posel iz službe odpuščen tik pred vstopom v bolnišnico. (O. 8. aprila 1893 št. 1265. Z XVI. št. 7185.)

Iz uradnih spisov ni dokazano, da si je dekla Helena K. bolezen, vsled katere je morala iti v bolnico, iz lastne krivde prizadjala, da bi bil torej za gospodarja dan razlog, v zmislu poselskega reda deklo takoj iz službe odpustiti, marveč je iz izpovedi dekleta in iz potrdila županstva dokazano, da je bil vstop v bolnico posledica njene službe.

Če tudi je morebiti bilo stanje dekleta že pred vstopom v službo tako, da se jo je moralo kasneje oddati v bolnico, je vendar v zmislu §-a 20 poselskega reda gospodar obvezan, oskrbovalne stroške trpeti, ker je merodajen le tist trenutek, v katerem je nastala potreba zdravniške pomoči. Pritožnik H. K. torej radi tega, da je deklo tik pred vstopom v bolnico iz službe odpustil, in tudi ne radi tega, da je bila dotična že pred vstopom v službo v bolnem stanju, ne more zahtevati, da se ga oprosti od plačila v bolnici naraslih stroškov, in zato je upravno sodišče njegovo, proti odloku ministrstva notranjih stvari naperjeno pritožbo zavrnilo zaradi neutemeljenosti.

158: Vpis imena nezakonskega očeta v krstno knjigo v zmislu §-a 164 obč. drž. zak. ni zavisen od pritrdilne izjave matere. (O. 19. junija 1895 št. 3110 Z XIX, I št. 8752.)

J. D. je prijavil, da je oče nezakonske hčere F. K., ter je njeno sedaj pa že umrlo mater poročil in prosil, da se vpiše ta otrok za zakonskega na njegovo ime.

Namestništvo in ministrstvo notranjih stvari sta to zahtevo odbila iz razlogov, ker ni moči dobiti pritrilne izjave že umrle matere, a drugih dokazov političnim potom ni dobiti.

Pritožbi J. D. pa je upravno sodišče ugodilo in odloke političnih oblastev zaradi nezakonitosti iz nastopnih razlogov razveljavilo:

Odloki sloné na napačni razlagi §-a 164 obč. drž. zak., ki popolnem dosledno predpisu §-a 163 le veleva, da sama izjava matere ne zadostuje v dokaz očetstva. Na kak način je ta dokaz dognati, določa § 163 obč. drž. zak., po katerem je onega smatrati očetom otroka, kateremu se to sodnim potom dokaže, ali kdor to tudi izvensodno pripoznava.

Dosledno temu predpisuje tudi dvorni dekret z dne 27. junija 1835 pol. zbirka zvezek 63, da je brez ovire dopustiti nezakonskemu očetu, da se ob krstu ali kasneje za očeta vpiše in sicer vpričo dušnega pastirja in ene priče; in iz tega je jasno, da navzočnost matere ali njena izjava sploh ni potrebna.

Pravilnost te razlage je izvajati tudi iz dejstva, da gre v prvi vrsti za pravice otroka, ki pa vendar ne morejo zavisne biti od poljubnosti matere.

Iz nasprotne razlage bi izviral dosledno, da bi bilo otroku nemožno izvojevati svojih pravic napram očetu, ako ne more doprinesti dotične izjave materine.

Ako se pa smatra — to je pač brez dvojbe — da je otroku sodna pot napram očetu odprta brez privolilne izjave materine, tedaj ni uvideti, zakaj bi bila v slovesni obliki pred župnikom in eno pričo podana izjava glede očetovstva manj vredna, nego od otroka izvojevana sodna odločba. (Konec prih.)

Iz pravosodne prakse.

Civilno pravo.

a) Ugotovitvena tožba po §-u 228 c. pr. r. — Domik oddaje del za šolo po javni dražbi, odnosno v seji krajnega šolskega sveta, kedaj je veljaven in za šolsko občino obvezen?

C. kr. okrožno sodišče v Celju je v pravdi Josipa Č. proti šolski občini Št. Jur ob južni železnici zaradi ugotovitve pogodbe z rzsodbo od 9. junija 1909 Cg I 107/9-7 zavrnilo tožbeni zahtevek, da bi morala šolska občina, zastopana po krajnem šolskem svetu, pripoznati veljavnost pogodbe, sklenjene med tožnikom in krajnim šolskim svetom dne 31. januarja 1909 glasom katere bi se bila tožniku oddala naprava klopi v novi šoli za ceno 3450 K.

Dejanski stan.

Tožnik trdi, da je krajni šolski svet v Št. Jurju razpisal na 31. januarja 1909 dopoldne ob 9. uri dražbo mizarskega dela za notranjo opravo v novi šoli in da je to dražbo razglasil v »Slov. Gospodarju« in v »Straži«. Tožnik je izročil hranilno knjižico, 600 K, za kavcijo in izdražil samo klopi za novo šolo za 3450 K. Proračun si je bil že poprej izposodil in prebral ter so mu bili pogoji znani. Prevzeto delo bi se moralo po pogodbi do 1. oktobra 1909 izgotoviti ter si je tožnik takoj po dražbi nabavil les in je z delom pričel.

Med tem časom je pa krajni šolski svet razpisal novo dražbo na 28. februarja 1909 in pri tej dražbi oddal vse mizarsko delo drugi osebi.

Ker se je isto delo oddalo tožniku in potem drugi osebi, ima tožnik pravni interes, da se čim preje dožene, ali je pogodba od 31. januarja 1909 veljavna ali ne, ter zaradi tega predlaga, naj se rzsodi, da mora tožena občina priznati veljavnost imenovane pogodbe.

Tožena občina predlaga zavrnitev tožbene zahteve, češ, da je ugotovitvena tožba nedopustna, ter navaja dalje, da se seja 31. januarja 1909 ni vršila pravilno in da je tudi neveljaven

zapisnik, ki je samo od treh izmed 7 odbornikov podpisan; še tožnik sam ga ni podpisal. Tudi se niso določile poglavitne točke medsebojne pogodbe, ne, kedaj je delo izgotoviti, kedaj se mora plačati in varščina vrniti, za katero dobo je prevzemnik odgovoren i. t. d. Tožnik tudi proračuna in pogojev ni podpisal.

Tožena občina dalje zanika, da bi bil tožnik že z delom začel in si potreben les nabavil. — Drugi zapisnik od 28. februarja 1909 da je od vseh odbornikov razun od enega, ki ni bil pri tej drugi seji navzoč, podpisan in je veljaven.

Sodišče je le prebralo zapisnika o obeh sejah dne 31. januarja in 28. februarja 1909 ter obe vabili k prvi in drugi seji, odklonilo pa je vse druge ponujene dokaze.

Razlogi.

Ta tožba je ugotovitvena tožba v zmislu §-a 228 c. pr. r., ki dovoljuje ugotovitev le tedaj, kadar tožnik dokaže pravni interes, da se pravno razmerje kakor hitro mogoče ugotovi.

Tožnik zahteva tukaj ugotovitev, da je med njim in tožnikom dne 31. januarja sklenjena pogodba veljavna, in utemeljuje svoj predlog tako, da tožena občina noče te pogodbe priznati.

Ta ugotovitvena tožba pa je nedopustna, ker meri njen predlog le na ugotovitev golih, čeravno pravotvornih dejstev. Ugotovitev takih dejstev pa ne more biti sama na sebi predmet samostojne posebne tožbe, marveč je bilo v tem slučaju predlagati dajatev. Sicer načeloma ugotovitvena tožba ni izključena, kadar je moči vložiti tožbo na dajatev, vendar pa je v takih slučajih ugotovitvena tožba le dopustna, ako dokaže tožnik posebne okolnosti, ki zahtevajo predlagano samostojno ugotovitev in iz katerih izhaja, da se dotičnemu pravnemu interesu more ustreči le potom posebne ugotovitvene tožbe. Takih okolnosti tožnik v tej pravdi ni navedel ter so take okolnosti tudi po stanju pravde popolnoma izključene. —

C. kr. višje deželno sodišče v Gradcu je tožnikovemu prizivu ugodilo, razsodbo c. kr. okrožnega sodišča razveljavilo in stvar vrnilo v novo razpravo in presojo.

Razlogi.

Okrožno sodišče je zavrnilo tožbeno zahtevo, ker je zahtevana ugotovitev baje nedopustna, to pa deloma zaradi tega, ker se

zahteva samo ugotovitev golih dejstev, deloma pa zaradi tega, ker tožnik ni dokazal pravne koristi na tem, da se ugotovi dotično pravno razmerje.

Prizivu je bilo ustreči, ker pravno naziranje okrožnega sodišča zares ni utemeljeno. Iz tožbe jasno izhaja, da zahteva tožnik ugotovitev pravnoveljavnosti mezdne, med njim in toženo občino dne 31. januarja 1909 sklenjene pogodbe, čeprav oblika tožbene zahteve: »Toženec je dolžan pripoznati« ni pravilna. Kako da bi pa ugotovitev pravnoveljavnosti dotične pogodbe obsegala samo ugotovitev golih dejstev, je kratkomalo nerazumljivo.

Seveda razlikujejo dejstva in okolnosti eno pravno razmerje od drugega in vsako pravno razmerje se upira na dejstva. Razmere pa, ki so po privatnem zakonu urejene, postanejo pravne razmere in predmet dopustne ugotovitve. Ni treba torej še dokazovati, da se smejo ugotoviti tudi razmere, ki bi ustanovile po občnem državljskem zakonu mezdno pogodbo.

Kar se tiče tožnikove pravne koristi na tem, da se to pravno razmerje kmalu ugotovi, treba je samo omeniti, da mora tožnik po pogodbi že do 1. oktobra 1909 oddati izgotovljene šolske klopi, da mora torej pač vedeti, ali naj bode v zmislu §-a 1052 o. d. z. pravočasno pripravljen ali ne. —

C. k. okrožno sodišče v Celju je odredilo novo sporno razpravo, zaslišalo razne priče ter stranke, namreč vse člane krajnega šolskega sveta na eni strani in tožnika na drugi strani, ter je potem z rzsodbo od 17. novembra 1909 Cg I 107/9-17 rzsodilo, da se tožbena zahteva zavrne c. exp.

Razlogi.

Vprašanje, ki je mora sodišče rešiti, je, ali se je sklenila dne 31. januarja 1909 med tožnikom in toženo šolsko občino pravno-veljavna pogodba, da se je tožniku oddala naprava klopi v novi šoli za 3450 K.

Tozadevno se je ugotovilo, da je krajni šolski svet v Št. Jurju glasom vabila od 29. januarja 1909 razpisal oddajo notranje šolske oprave na 31. januarja in ta razpis razglasil v časopisih »Straža« in »Slovenski Gospodar«. Dražba se je vršila brez ugovora in po predpisih naredbe za javne dražbe z dne 15. julija

1786 št. 565 zb. j. z. ter je stavil tožnik najnižjo ponudbo 3450 K. Glasom dražbenega zapisnika je podnačelnik krajnega šolskega sveta M. K., ki je vodil dražbo, po končani dražbi izročil napravo klopi tožniku za 3450 K. Zapisnikar sicer ne ve, ali je podnačelnik rekel, da izroči klopi tožniku; on je to zapisal, ne da bi se mu bilo ravno narekovalo. Podnačelnik K. izpoveduje, da je po dražbi le rekel, da je tožnik najnižji ponudnik. Nasprotno sta pa potrdila domik priča L. in tožnik kakor stranka.

Glede na izjavo priče L. in izpovedbo tožnika kakor stranke, dalje, ker je domik tudi v zapisniku o seji zabeležen, bilo je sodišče prepričano, da je podnačelnik K. v resnici napravo klopi za 3450 K domaknil.

Sedaj nastane vprašanje, ali je bil podnačelnik K. za svojo osebo upravičen, delo tožniku domakniti in je li ta domik za šolsko občino pravnoobvezen. To vprašanje je zanikati.

Dražba se je vršila glasom razpisa in zapisnika v seji krajnega šolskega sveta. V nobenem zakonu ni utemeljeno, da bi ta, ki prostovoljno odda delo, moral najnižjemu ponudniku delo izročiti, marveč treba je, da ponudbo potrdi.

Oddal je v tem slučaju delo, ne podnačelnik K., nego krajni šolski svet. Glasom §-a 6. zakona od 8. februarja 1869. leta št. 17 dež. zak. za Štajersko šteje krajni šolski svet 9 članov, izmed katerih je bilo pri dražbi navzočih 6; po dražbi je še prišel sedmi. Udeležila se je seje tudi Marija O., zastopnica dekliške šole, ki pa ne glasuje (§ 7). Po §-u 18 onega istega zakona potrebna je za sklepčnost navzočnost načelnika in najmanj polovice članov ter mora večina glasovati za predlog.

Podnačelnik zase ni mogel domakniti dela, marveč storiti je bilo sklep po navedenih določbah. Takega sklepa ni bilo, marveč ugotovljeno je, da so se člani krajnega šolskega sveta ravno v onem trenutku, ko je bilo treba sklepati o sprejemu ponudbe in podpisati zapisnik, sprli in odšli, ne da bi bili kaj sklenili in ne da bi bili podpisali zapisnik o seji. Krajni šolski svet torej kakor korporacija ni odobril tožnikove ponudbe in tožnik iz svoje ponudbe in podnačelnikovega domika ne more izvajati nobene pravice.

Načelnik krajnega šolskega sveta pri tej seji ni bil navzočen ter je, ko je to izvedel, namreč 8 ali 10 dni po seji, šel k predsedniku okrajnega šolskega sveta in razpisal po njegovem nasvetu novo dražbo. Načelnikovo postopanje je po §-u 18. navedenega zakona utemeljeno, kajti načelnik sme po svoji previdnosti razveljaviti tudi sklepe krajnega šolskega sveta.

Ako bi bila torej tožnikova ponudba od krajnega šolskega sveta tudi sprejeta, ta sklep ne bi bil postal veljaven, ker načelnik ni bil zadovoljen in je razpisal novo dražbo na 28. februarja 1909, torej je prvo dražbo definitivno razveljavil.

Neveljavnost pogodbe, kakršno tožnik trdi, utemeljena je končno tudi v določbi §-a 884 o. d. z. Javna oblastva morajo o svojih sejah pisati zapisnik; ta zapisnik se je pisal vpricho tožnika in bi se bil moral v njem ugotoviti uspeh te dražbe. Stranki sta se tedaj zedinili na pismeno pogodbo. Ker pa niso niti tožnik, niti nazun treh udov vsi drugi udje krajnega šolskega sveta zapisnika podpisali, ponudba, oziroma pogodba ni veljavna.

Vsled priziva je c. kr. višje deželno sodišče v Gradcu izpodbijano rzsodbo spremenilo ter rzsodilo, da je predmetna pogodba med tožnikom in toženo občino z dne 31. januarja 1909 veljavna.

Razlogi.

Upravičen je prizivni razlog napačne pravne presoje.

Nazor okrožnega sodišča, da je bila pismena pogodba med strankama dogovorjena, je napačen. Da bi se bilo to dogovorilo med strankama, v pravdi sami ni nikdo trdil; to se pa tudi ne da izvajati iz okolnosti, da je treba sestaviti zapisnik o vsaki seji krajnega šolskega sveta in da je bilo torej tudi v seji dovršeno dražbo ugotoviti v zapisniku.

Zapisniki o sejah so dokazovalne, nikakor pa niso dispozitivne listine. Napake, ki jih ima zapisnik, le slabijo njegovo dokazno moč; nikakor pa ne morejo biti odločilne glede pravnega obstanka onih dogodkov, ki se v njem ugotovijo.

Določba §-a 884 o. d. z. v tem slučaju nima mesta in brez pomena je za veljavnost dražbe same, da ni bil zapisnik o seji pravilno podpisan.

Okrožno sodišče je ugotovilo, da je krajni šolski svet v dveh časopisih, v »Straži« in »Slovenskem Gospodarju« razglasil oddajo notranje šolske oprave in sicer na 31. januarja 1909, da se je tega dne vpričo 6 članov krajnega šolskega sveta, katerim pristojna glasovalna pravica, torej v seji, ki je bila v zmislu §-a 18 zakona od 18. februarja 1869 št. 17 dež. z. sklepčna, dražba in sicer zgolj glede oddaje šolskih klopi brez ugovora od katere si bodi strani vršila in sicer po predpisih dražbene naredbe od 15. julija 1786 št. 565 zb. just. zak. ter da je tožnik stavil najnižjo ponudbo v znesku 3450 K in da je podnačelnik M. K. tožniku izrecno domaknil oddajo klopi.

Prizivna instanca nima nobenega pomisleka glede teh ugotovitev, ki jih je samo še v tem oziru dopolniti, da je podnačelnik obenem bil tudi izklicevalec, da je bila izklicna cena 3600 K, in da so se šele potem, ko se je oddaja klopi domaknila, posamezni člani krajnega šolskega sveta začeli med seboj prepirati, vsled česar tudi zapisnika niso vsi podpisali.

Nazor okrožnega sodišča, da se pogodba ni sklenila in da bi bil moral ponudbo še krajni šolski svet odobriti, je pravno-pomoten.

Ako posebnega pridržka ni, je pri dražbi, ki se začne z izklicno ceno, smatrati vsako ponudbo za resnično pogodbo in sicer pod pogojem, da se ne stori daljna ugodnejša ponudba. Kdor ponuja, sprejme oferto pod ravno imenovano omejitvijo.

Po §-u 16. že imenovane dražbene naredbe mora izklicevalec po tretjem klicu potrditi storjeno prodajo, udarši z lesenim kladivom.

Tudi se lahko navajajo predpisi §-ov 277 in 278 ces. pat. od 9. avgusta 1854 št. 508 drž. z.; po teh določbah je tedaj kadar se ni razglasil pridržek, da je treba prodajo šele odobriti, prodane nepremičnine domakniti tistemu, ki največ ponuja in se smatra prodaja za nepreklicno. Sicer pa tudi ni dokazano, da je tožnik slišal oni razgovor med člani krajnega šolskega sveta pred začetkom dražbe, vsled katerega bi si naj krajni šolski svet pridržal pravico, da sme dražbo odobriti šele v 8 dneh.

Ker se v tem slučaju ponujalcem ni naznanil nikakoršen pridržek, ker je po izklicu cene tožnik izjavil svojo ponudbo in ker daljne ponudbe do končanega tretjega klica ni več bilo,

onda je smatrati, da je s tožnikovo najnižjo ponudbo bila pogodba med obema strankama nepogojno sklenjena in da je vsled tega tožnik od tožene šolske občine prevzel napravo šolskih klopi za 3450 K. Izrek sam, da se je naprava klopi tožniku domaknila, nima pravne važnosti.

Ker sta stvar in cena bili določeni, je dalje brez važnosti, so se li druge nebitvene točke dogovorile ali ne in sicer, naj se zdaj pogodba že smatra za kupno pogodbo ali za pogodbo na delo.

Tudi daljnemu nazoru okrožnega sodišča, da bi bil smel načelnik krajnega šolskega sveta razveljaviti javno dražbo, ni moči pritrditi.

Kakor rečeno, sta obe stranki vsled dokončane dražbe stopili v zasebnopravno razmerje, od katerega ni bilo več moči enostransko odstopiti.

Z ozirom na vse to je bilo prvo rzsodbo spremeniti in tožbeni zahtevi ugoditi.

C. kr. najvišje sodišče je z rzsodbo od 27. aprila 1910 Rv VI 162/10-I reviziji ugodilo, prizivno rzsodbo spremenilo in potrdilo rzsodbo c. kr. okrožnega sodišča.

Razlogi.

Utemeljen je revizijski razlog napačne pravne presoje.

Kakor poudarja okrožno sodišče, ni oddal dela podnačelnik M. K., marveč krajni šolski svet, torej juristična oseba. Načelnikov namestnik ni bil komisar v zmislu zakona. Njegov domik bi mogel biti le takrat obvezen, ako bi bil storjen v zmislu sklepa oziroma ako bi bil podnačelnik izvršil pravilen sklep.

Iz povabila izhaja, da bi se bila morala zdražbati vsa notranja šolska oprava in bi se naj dražba vršila v seji krajnega šolskega sveta. Iz spisov ne izhaja in tudi tožnik ne trdi sklepa, vsled katerega bi se smeli tudi oddati posamezni deli notranje šolske oprave, ne vsa šolska oprava sploh.

Ako nekateri člani krajnega šolskega sveta kot stranke zaslišani pravijo, da je pred začetkom dražbe bilo med člani govornjeno, naj se klopi poprej dražbajo, vendar nikdo in tudi tožnik sam ne trdi, da je bil storjen tozadevni formalni sklep;

posebno pa se nikdar ni sklenilo, da bi se naj šolske klopi same zase, ne oziraje se na druga dela, eni osebi oddale, druga dela pa zopet zdražbala zase.

Trditi se ne da, da se je morebiti molčé storil ta sklep, ker so se zares v sklepčni seji najprej klopi zase izdražbale in je večina članov domik vsaj molčé potrdila. Člani krajnega šolskega sveta gotovo niso bili mnenja, da se je storil tozadevni sklep. To izhaja iz dejstva, da so se po domiku začeli prepirati in niso podpisali zapisnika, oziroma so ga podpisali samo nekateri, ki pravijo, da so to storili, ker so si hoteli prihraniti novo pot. Njih podpisani pa tudi zaradi tega ne bi mogli namestovati tozadavnega sklepa, ker število članov, ki so podpisali, ne zadostuje za večino, ki bi bila morala glasovati za dotični sklep.

Ako pa rednega sklepa, da se naj samo klopi oddajo, ni bilo, tudi ni moči reči, da bi bil domik, ki ga je izrekel podnačelnik, obvezen za šolsko občino.

Če je podnačelnik izrekel na eni strani ponudbo in se je na drugi strani ta ponudba sprejela, to še ni bila definitivna pogodba, nego ponudba bi se bila morala, da bodi veljavna, nanašati na tozadevni sklep krajnega šolskega sveta, naj se je ta pridržek pri dražbi izrekel ali ne.

Po §-u 5 dotične tiskovine za oddajo klopi, ki je v pravnih spisih, krajni šolski svet niti ni primoran, stavbo izročiti osebi, ki ponuja najmanjšo svoto, nego sme celo po končani dražbi šele storiti sklep. Tudi to kaže, da posebnega pridržka ni bilo treba.

Ako torej domik šolskih klopi, ki ga je izrekel podnačelnik zaradi tega, ker ni bilo poprej tozadavnega zakonitega sklepa, ni bil obvezen za krajni šolski svet, oziroma za šolsko občino, moral bi domik, da bi naj bil veljaven, vsaj pozneje biti odobren; to se pa tudi ni zgodilo, ker so se člani krajnega šolskega sveta, kakor že rečeno, začeli prepirati in se odstranili, ne da bi bili podpisali zapisnik, torej na ta način dražbo odobrili.

Nazor prizivnega sodišča, da se je sklenila med strankama veljavna pogodba, je torej pravnopomoten.

Tožnik nima podlage za svojo zahtevo in je zaradi tega bilo spremeniti prizivno rzsodbo okrožnega sodišča.

Dr. J. Hrašovec.

b) Zopetno združitev zakoncev je treba naznaniti sodišču, drugače ostanejo v moči pravni učinki prejšnje sodne ločitve¹⁾ in na tožbo zaradi nove ločitve ni povoda začasne odredbe glede bivališča in alimentacije (§ 110 o. d. z.).

Na tožbo Lovrenca S. od 21. januarja 1909 zoper Marijo S. radi ločitve zakona od mize in postelje sklenila sta ta dva zakonska pri dež. sodišču v Ljubljani sodno poravnavo dne 18. februarja 1909 opr. št. Cg I 28/9/5, po kateri sta prostovoljno privolila v ločitev zakona od mize in postelje. Tožnik se je v tej poravnavi zavezal plačevati svoji ženi alimentacijo po 40 K na mesec. Marija S. se je potem meseca avgusta 1909 vrnila v skupno stanovanje z možem; obnovila sta zakonsko razmerje; žena je ostala pri možu 4 mesece, a ga je potem vsled pretepanja in zmerjanja zopet morala zapustiti in se ločiti od njega.

Zaradi tega grdega ravnanja je vložila Marija S. zoper Lovrenca S. tožbo na ločitev zakona in ž njo združila predlog, naj se ji dovoli ločeno bivališče in tožencu naloži plačilo začasne alimentacije po 120 K na mesec.

C. kr. dež. sodišče v Ljubljani je dne 18. februarja 1910 s sklepom o. št. Cg I 14/10/4 temu predlogu ugodilo, dovolilo tožnici ločeno bivališče za časa pravde ter tožencu naložilo plačilo začasne alimentacije po 60 K na mesec, — in sicer iz razlogov:

Toženec priznava, da je vzel tožnico avgusta 1909 na njeno prošnjo nazaj, a le na poskušnjo, češ, da mora, ako bo zopet delala zdražbo in nagajala, iti zopet stran od njega; priznava tudi, da se je v tem času ž njo telesno združeval in da je šla 1. decembra 1909 na njegovo zahtevo iz skupnega stanovanja. Če bi bila ta trditev toženca tudi resnična, smatra sodišče popisano vrnitev tožnice vendar za zopetno združitev v zmislu §-a 110 o. d. z., tembolj, ker sta se tožnica in tožnik v tem času telesno združevala in je njuna skupnost trajala od avgusta 1909 do 1. decembra 1909. Tožnica in toženec sicer nista te zopetne združitve naznanila sodišču, kakor predpisuje § 110 o. d. z. Toda iz postanka tega §-a in iz tendence zakonodavca, naj se zakon

¹⁾ Nasprotno vse tri instance v slučaju, ki ga je objavil »Slovenski Pravniki« l. 1907 na str. 167 in nasled.

kolikor možno ohrani in združitve pospešuje, izhaja, da takega naznanila združitve ni potreba za pravoveljavnost združitve.

Ko pa sta se zakonska Lovrenc in Marija S. zopet združila postala je pa tako s poravnavo Cg I 28/9,5 dovoljena ločitev zakona brez veljave, in razveljavile so se zajedno tudi ostale določbe te poravnave glede alimentacije, ki se je določila le vsled ločitve

Z zopetno združitvijo je toženčeva dolžnost, po §-u 91 o. d. z. dajati soprogi glede na svoje premoženje primeren in dostojen preživež, iznova oživela. Po §-u 107 o. d. z. ima tožnica, če je v nevarnosti, pravico do ločenega bivališča. Taka nevarnost je v tem slučaju dokazana po kazenskih spisih okr. sodišča v Ljubljani o. št. U VII 1971/9, iz katerih se razvidi, da je toženec tožnico dne 29. in 30. novembra 1909 hudo tepel in zmerjal.

Dejstvo, da sta tožnica in toženec faktično ločena in da toženec v to privoljuje, ne zabranjuje sodne dovolitve ločenega bivališča, ker bi toženec sicer lahko vsak čas zahteval, da se vrne žena (§ 92 o. d. z.). —

Na toženčev rekurz je c. kr. višje dež. sodišče v Gradcu s sklepom z dne 23. marca 1910, o. št. Cg I 14/10/10 sklep I. stopnje spremenilo in zavrnilo tožničin predlog.

Razlogi.

Ne dotikaje se vprašanja, kakšne učinke ima dejstvo, da sta zakonska Lovrenc in Marija S., ki sta se bila ločila s sodno poravnavo z dne 18. februarja 1909 o. št. Cg I 28/3/5, sklenila meseca avgusta 1909 nekake dogovore zastran obnove zakonskega razmerja, smatra rekurzno sodišče, da ni povoda za začasno reševanje vprašanja o bivališču in za začasno alimentacije tožnice, in sicer zategadelj ne, ker nista naznanila omenjena zakonska zopetne združitve rednemu sodišču.

Tožničinemu rekurzu c. kr. najvišje sodišče s sklepom z dne 3. maja 1910, RII 28/10/4 ni ugodilo iz razlogov:

Mnenju rekurznega sodišča, da ni povoda za novo rešitev vprašanja o začasnem ločenem bivališču, je pritrđiti z ozirom na to, da zakonska svoje zopetne združitve sodišču nista naznanila. Po §-u 110 o. d. z. je ločenim zakonskim prosto dovoljena zo-

petna združitev, a ta § določa, da se mora taka združitev javiti sodišču. Ta pristavek je zlasti z ozirom na izraz »mora« razumeti tako, da se razveljavi pravni učinek nastale ločitve zakona le tedaj, kadar se o tem obvesti sodišče. Če pa obstoja ločitve in poravnava, ki že ureja vprašanje o alimentaciji, onda ni povoda, začasno odrediti ločeno bivališče in alimentacijo.

Dr. Č:

c) Zahteva zdražitelja, da se mu povrni event. preplačani delež izkupila, ni ne stvarna, ne zastavna pravica, ampak zgolj obligatorna zahteva proti razdelbnemu skladu, odnosno proti onim upnikom, ki vsled preplačila pridobe. — Določbe §-ov 213, 231, 286 izvrš. r. pri tem ne pridejo v poštev; zahtevek je uveljavljati pred razdelbnim narokom. — Na pravdno pot je odkazati zdražitelja brez določitve roku za vložitev tožbe. — Stroškov rekurza zoper ugotovitev razdelbnega sklada ni prisojati.

V izvršilni stvari I. I. zoper A. R. pridržal si je M. R., ki je zdražil okroglo 10 vagonov oglja, pravico, da se mu za morebitni primanjkljaj na oglju povrne iz izkupila sorazmeren delež kupnine. Uradne poizvedbe so dognale, da je bilo oglja zgolj 95.590 kg, da je torej zdražitelj plačal 54 K 68 h preveč. Zdražiteljeva cesijonarka, firma B. & P. pa je zahtevala povračilo zneska 175 K 55 h, češ da ji pristojna pravica do 3% tare.

Pri razdelbnem naroku so došli upniki likvidirali uradno ugotovljeno svoto 54 K 68 h za vrednost manj sprejetega oglja, ne pa tudi višjega zahtevka.

C. kr. okrajno sodišče v Trebnjem je z razdelbnim sklepom z dne 30. marca 1910 o. št. E 19/10/23 prisodilo zdražitelju M. R., odnosno njegovi cesijonarki le 54 K 68 h, a zavrnilo predlog glede 120 K 87 h na pravno pot, ne da bi določilo rok za vložbo tožbe.

Rekurzno sodišče v Rudolfovem je s sklepom z dne 30. aprila 1910 o. št. 40/10 rekurzu zdražitelja in cesijonarke ugodilo ter je prisodilo rekurentom še nadaljnji zahtevek 120 K 87 h, odnosno pravilno 119 K 87 h; priznalo je tudi rekurentom

rekurzne stroške ter zavrnilo upnika, ki sta prijavila upor, na pravdno pot, določivši jima rok 1 meseca za vložbo tožbe.

Vrhovno sodišče je s sklepom z dne 5. julija 1910 R VI 199/10 obnovilo prvosodni sklep ter spoznalo, da trpi vsaka stranka sama stroške svojega rekurza, odnosno revizijskega rekurza.

Razlogi.

Ko si je M. R. na dražbi 10 vagonov oglja pridržal pravico, da se mu mora povrniti znesek, ki bi presegal ceno zdražbanega oglja in kolikor se ob natančnem merjenju izkaže, — ni si s tem zdražitelj mogel pridobiti stvarne pravice, ampak k večjemu le obligatorno pravico proti razdelbnemu skladu, odnosno proti onim upnikom, ki bi po tem preračunu dobili preveč.

Pravilno se torej prvi sodnik, ugotavljajoč razdelbni sklad, ni oziral na zahtevo zdražitelja, odnosno njegove cesijonarke, da se izloči delni znesek 120 K 87 h za 3⁰/₀ taro.

A zdražitelja glede na zatrjevalno preplačilo ni vpoštevati za zastavnega upnika. Uporaba §-ov 213, 231 odnosno 286 izvrš. r. na te prijave zdražitelja odnosno njegovih pravnih naslednikov ni na mestu, ker niso zastavne pravice. Praviloma ne gre za razdelbo izkupila, ampak za ugotovitev razdelbnega sklada, na katerega pa se citirane določbe ne nanašajo.

Kolikor je torej rekurz M. R.-a ter sodrugov naperjen proti ugotovitvi razdelbnega sklada, je neutemeljen, ker prijavljene zahteve, kakor že omenjeno, niso stvarne in bi torej morali rekurenti že pred narokom te zahtevke ugotoviti tožbenim potom, če so hoteli, da se ne razdeli pri sodišču shranjeni deleži izkupila.

Kolikor pa zahteva rekurz, da je po §-u 231 izvrš. r. odkazati na pravdno pot one zastavne upnike, ki so se zahtevi uprli, je bil iz navedenih razlogov neupravičen.

Istotako, ker ni zakonitih razlogov, ni upravičen event. zahtevk, da se določi zdražitelju rok za vložbo tožbe ter odloži izvršitev razdelbnega sklepa do poteka tega roku.

Sklep rekurznega sodišča torej ni bil pravilen in je bilo ugoditi revizijskemu rekurzu ter obnoviti prvosodni sklep.

Ker bi se bil moral rekurz zoper prvosodni sklep zavrniti, morajo rekurenti sami trpeti rekurzne stroške; ker pa je rekurzno sodišče te stroške tudi prisodilo, je spoznati tako, kakor je v sklepu navedeno

Revizijskih stroškov se ne prisoja, ker gre po stvarnem stanju za uradno ugotovitev razdelbnega sklada ter torej določbe §-ov 41 in 50 c. pr. r. ne pridejo v poštev. *Dr. I. D.*

d) Če gre za odobritev pogodbe o razločitvi premoženja med kurandom in njegovo soprogo, je le-ta legitimovana za vložitev rekurza, kolikor je vsled vkupnosti imovine in sosesesti interesovana na vzdržavanju, varnosti in upravi premoženja.

Posesnik Ivan V. sklenil je glasom ženitnega pakta od 2. januarja 1901 s svojo soprogo Josipino V. pogodbo na vkupnost imovine za živa in ob smrti, nadalje še dedno pogodbo in nasprotno oporoko. Dne 11. maja 1904 prišel je radi slaboumnosti pod skrbstvo. Dne 8. februarja 1908 vložila je njegova soproga pri skrbstvenem sodišču načrt pogodbe med kurandom in seboj, po kateri bi se splošna vkupnost imovine med njima nehala, premoženje pa natančno razločilo; po bistvu te pogodbe bi se bilo premoženje razdelilo na dva dela, vsa zemljišča bi ostala soprogi sami, kurand pa bi dobil vse terjatve in hranilne knjižice v last; dedna pogodba pa oporoka naj bi ostali v veljavi.

Skrbnik Ivana V. se je izrekel zoper potrditev te pogodbe, c. kr. okrajno sodišče v K. kakor skrbstveno sodišče je vsled tega ni potrdilo, nadrejeno c. kr. okrajno sodišče v C. pa je sklep skrbstvenega sodišča odobrilo.

Zoper ta sklep je vložila soproga Josipina V. rekurz na c. kr. višje deželno sodišče v G. Le-to je raziskavalo tudi vprašanje o legitimaciji rekurentinje in odločilo, da je za vložitev rekurza legitimovana iz nastopnih razlogov:

Vprašanje, ali pristojna onemu, ki se z oskrbovancem pogaja in ki naj bi reči iz njegovega premoženja prevzel, iz tega naslova rekurzna pravica, naj ostane nerešeno, kajti v le-tem slučaju stališče rekurentinje ni utesnjeno le na to točko. Po notarskem aktu od 9. januarja 1901 obstaja med kurandom in njegovo ženo

vkupnost imovine, glede katere se vsled inventure, ki se je bila napravila o kurandovem premoženju, bistveno ni ničesar spremenilo. Iz tega izhaja samo ob sebi interes rekurentinje do vzdržavanja in varnosti kuratelnega premoženja in na odstranitvi zaprek, ki nastajajo proti temu smotru. Pa tudi njeno rodbinsko-pravno stališče — ona je soproga in mati — jej daje pravico, da vse ukrene, kar utegne pripomoči k vzdržavanju premoženja v svrhu izpolnitve onih dolžnosti, ki izvirajo iz rodbinske zveze (§§ 89, 92, 139, 141 o. d. z.). Ker pa glasom vsebine predloženega načrta ne gre prosto le za kupno pogodbo, ampak za dogovor, ki naj ščiti in obvaruje pravice vseh, na premoženju kuranda interesovanih oseb — kuratorja, kakor tudi soproge in otrok — onda ne more biti dvoma o bistvenem interesu rekurentinje na tem, ali se nameravana pogodba potrdi ali ne in se jej tudi ne more pravica odrekati, da se zavzame zoper odločbo, ki ima toliko vpliv na rodbinsko zvezo i glede premoženja i glede gospodarstva.

Kurator je vložil zoper odločbo višjega sodišča, ki je v meritalnem oziru pogodbo odobrilo, revizijski rekurz, v kojem je tudi legitimacijo soproge kuranda prerekal. Pristojno bi bilo višje deželno sodišče glasom njegovih izvajanj v tej zadevi očitno le toliko, kolikor gre za otujitev nepremičnega premoženja kurandovega. Ta otujitev iz proste roke smela bi se po §-u 232 o. d. z. presoјati le s stališča važnosti razlogov otujitve in interesa kurandovega; da se zavzame za te pravice kurandove, je pa poklican le njegov kurator, a ne njegova soproga, v koje korist naj bi se otujitev izvršila in koje interesi so celo kurandovim v nasprotju.

C. k. r. vrhovno sodišče izreklo se je v odločbi od 23. junija 1909, o. št. R VI 172/9 za izpodbijano legitimacijo Josipine V., to pa **le** zategadelj, »ker ima ona vsled vkupnosti imovine in sopoѕesti zemljišč neposreden interes na vzdržavanju in varnosti premoženja, potem tudi na odstranitvi nedostatkov, ki so v zvezi s sedanjim načinom uprave.« *Dr. M. D.*

Kazensko pravo.

Sklicatelji, oziroma voditelji javnega zborovanja jamčijo za prekoračenje dnevnega reda po §-ih 2, 11 zak. z dne 15. novembra 1867 št. 135 drž. zak.

Okrajno glavarstvo v G. je naznanilo državnemu pravdništvu v L., da je socijalnodemokratsko društvo J. dne 12. oktobra 1909 oglasilo javno ljudsko zborovanje za 17. oktobra 1909 ob 10. predpoldne v hotelu S. z dnevnim redom: »Otvoritev parlamenta in interesi ljudstva«, da pa je kakor je, poročal častnik G. dne 19. oktobra 1909, pri tem zborovanju urednik R. B. povzročil resolucijo zoper obsodbo Francesca Ferrerja.

Vsled tega prekoračenja dnevnega reda je uvedlo državno pravdništvu zoper tri voditelje, oziroma prireditelje tega zborovanja kazensko postopanje radi prestopka po §-ih 2 in 11 zakona s 15. novembra 1867 št. 135 drž. zak.

Obdolženci so dejanski stan priznali in se zagovarjali s tem, da je bila resolucija za Ferrerja sad trenutne odločitve.

Okrajno sodišče v G. je obtožence oprostilo iz razlogov:

Po §-u 2 zbor. zak. je naznaniti samo svrha zborovanja in to se je v le-tem slučaju zgodilo z navedbo dnevnega reda: »Otvoritev parlamenta in interesi ljudstva«.

Resolucija, sklenjena na predlog predsednika R. B. pred dnevnim redom, ni bila svrha zborovanja, ker ob oglasitvi ni bila nameravana; to že izhaja iz tega, da se je usmrtitev Ferrerja izvršila 13. oktobra 1909, a zborovanje se je že 12. okt. 1909 oglasilo. Znano je, da veliki dogodki na javnih zborovanjih pogostem povzročijo spontane manifestacije, ki niso namen zborovanja, katerih ni moči naprej vedeti in torej tudi ne naznaniti. Resolucija ni proti zakonu.

Vzklicno sodišče je to razzsodbo potrdilo.

Na pritožbo generalne prokurature je najvišje sodišče izreklo, da ti razzsodbi kršita zakon. (Odl. z dne 2. marca 1910, o. št. Kr II 88/10).

Razlogi.

Neodloženo naj ostane, ali ni bila ta resolucija zaradi svoje vsebine prestoppek po §-u 305 k. z., a voditelji zborovanja jamčijo za njo vsaj po §-ih 11 in 19 zbor. zak.

Ali § 2 zbor. zak. se je napačno tolmačil. Že jezikovno bi bilo napačno, omejiti besedo: svrha (Zweck) na subjektivne intencije sklicatelja glede predmetov zborovanja. Ta beseda ima ravnotako objektivni pomen in torej pomenja »program (§ 10 št. 1 tisk. zak.), »dnevni red«, da se izrazi tiste reči, o katerih se bo na zborovanju faktično obravnavalo. To izhaja že tudi iz določbe tega §-a, da se oblastvu omogoči že na podlagi naznanih zborovanja sklep o eventualni prepovedi po §-u 6 zbor. zak., kakor tudi glede odposlanja oblastvenega komisarja v zmislu §-a 12 l. c.

Iz tega pa izhaja, da za vprašanje, ali se je oblastvu nameravalo zborovanje po predpisu §-a 2 zbor. zak. naznanilo, in ali se je v zborovanju zakon spoštoval (§ 11), ne odločuje v momentu oglasitve obstoječa intencija prireditelja, ampak faktični, dejanski tok zborovanja.

Če se je naznanjeni program, »svrha« zborovanja prekoračila, tedaj se ravno »ex post« pokaže, da oglasba glede na »svrha« ni ustrezala predpisu zakona, in da voditelji zborovanja, ki obravnave tega predmeta niso preprečili, niso skrbeli, da se ustreže zakonu (§ 11).

Po členu 13. drž. osnov. zakona od 21. dec. 1867, št. 142 drž. z. ima vsak pravico, z besedami izraziti svoje mnenje v zakonitih mejah; torej tudi vsaka zakonito pripuščena združitev več oseb, bodisi organizirana (društvo), bodisi samo mimogredé zbrana.

V le-tem slučaju, ko gre za zborovanje po §-u 2 zbor. zak., so svobodni izrazitvi mnenja postavljene meje v §-u 2.

Izraz svobodnega mnenja mora torej biti »svrha« zborovanja in takega je naznaniti oblastvu. To se pa tukaj ni zgodilo.

Voditelji zborovanja so bili torej zavezani, proti nameravani izrazitvi svobodne volje takoj postaviti se, in če se jih ne bi ubogalo, zborovanje razpustiti.

Ker tega niso storili, odgovorni so po §-u 11/2 v zvezi s §-om 2 in 19 zbor. zakona.

Pripomnja priobčevalca:

Ta odločba ima nekoliko predmarčnega duha. Zahteva, da je oblastvu naznaniti v dnevnem redu, kako bodo državljani na tem in tem zborovanju izrazili svoje svobodno mnenje, je pač

pretirana. Za varstvo zakona je v prvi vrsti skrbeti oblastvenemu komisarju; predaleč gre, od sklicateljev zahtevati, da naj presojajo zakonitost kakega dogodka.

Odločba bi bila morda drugačna, ako bi bilo na dnevnem redu med drugim stalo: »Slučajnosti«.

Dr. A. St.

Razne vesti.

V Ljubljani, dne 15. oktobra 1910.

(Kronika društva »Pravnika«). Dne 8. in 12. t. m. je imel odbor sejo, da se je po referatu gosp. sodnega predstojnika Regallyja rešilo več vprašanj, ki se tičejo priredbe obč. drž. zakonika v novi slovenski izdaji. Tudi se je določila cela kopa izrazov za enotno terminologijo. Obeh sej, ki sta trajali po več ur, se je udeležil gosp. sodni nadsvetnik Kavčnik, prve tudi gosp. sodni svetnik dr. Volčič. Priredba zakonika je doslej dospela do obligacijskega prava.

(Vodovodna naklada v Ljubljani). Po zakonu z dne 4. septembra 1910 št. 28 dež. zak. ima vodovodna naklada, ki jo je plačevati občini ljubljanski po zmislu §-a 1 zakona od 4. aprila 1890 št. 8 dež. zak. jako nito zastavno pravico s prednostjo pred vsemi zastavnimi pravicami — toda zadaj za privilegovano zastavno pravico cesarskih davkov z dokladami in prenosnih pristojbin — na tistih hišnih posestvih, ki je glede njih naklada bila pravomočno predpisana. Ta zastavna pravica pristojna pa le tistim zastankom naklad s postranskimi pristojbinami vred, kateri niso na dolgu dalj kakor eno leto in 6 mesecev, računjeno nazaj od dne, ko je bila zastavljena stvar izvršilno prodana.

(Zakon za varstvo ptičev na Kranjskem) je bil z zakonom od 20. julija 1910, zadevajočim varstvo poljedelstvu koristnih ptičev izdan in v deželnem zakoniku dne 5. septembra 1910 pod št. 27 razglašen.

(Stroški intervencije pri rubežu) so upravičeni, če je verjetno, da zahtevajoči upnik zaradi oddaljenosti bivališča zavezančevega ni mogel dobiti zanesljive informacije o njegovih imovinskih razmerah in če je imel povod dvomiti o plačilni zmožnosti zavezančevi; kajti že to, da trgovec ne drži svojih plačilnih obvez, je znamenje njegovega trgovskega propadanja, celó pa, če je tožen na izpolnitev svojih zavez, a ne reaguje v roku, ki mu je s sodbo določen. (Odl. vrhov. sodišča od 15. junija 1910 R VI 200/10.)

»Slovenski Pravniki« izhaja 15. dne vsakega meseca in ga dobivajo člani društva »Pravnika« brezplačno; nečlanom pa stoji za vse leto 10 K, za pol leta 5 K.

Uredništvo in upravništvo je v Ljubljani, Miklošičeva cesta št. 26. oz. 22.

Dr. Ed. Volčič v Novem mestu (Kranjsko)

je za društvo „Pravnik“ v Ljubljani uredil ter se dobivajo pri njem in pri knjigotržcih naslednje pravne knjige:

a) knjige slovenske:

Civilnopravdni zakoni z obširnimi slovenskim in hrvaškim stvarnim kazalom, nad 900 strani, vez. à K 8.—.

Dopolnilo Civilnopravnim zakonom za leta 1906 do 1909 K 1·20.

Odvetniška tarifa od 11. dec. 1897 in 3. junija 1909, določila o rabi slovenskega in hrvaš. jezika pred sodišči, sodne pristojbine, broš. à K 1·80.

Nova odvetniška tarifa od 3. junija 1909 s alfab. stvarnim kazalom K —80.

Nova odvetniška tarifa v obliki stenskega plakata K —80.

Zakoni o javnih knjigah, I. in II. del, vez. à K 6.—.

Zakoni o javnih knjigah, I. del, vez. à K 3·20.

Zakoni o javnih knjigah, II. del, vez. à K 3·20.

Tabela o zemljiškoknjžni kolokovnici K —60.

Zakon o dovoljevanju poti za silo, s pojasnili à K —40.

Pristojbinske olajšave ob konverziji hipotečnih terjatev, à K —80.

Predpisi o razdelbi in ureditvi ter o zložbi zemljišč, à K 2.—.

Predpisi o obrambi poljščine, à K —80.

Kazenska določila iz teh predpisov, à K —20.

b) knjige hrvaške:

Zakoni o javnim knjigama I. dio (A), vez. à K 3·60.

Zakoni o javnim knjigama I. dio sa II. dijelom (slovenski), ukupno vezano à K 6.—.

Zakon o dozvoljevanju prijekih puteva, sa tumačem, à K —40.

Tabela o zemljišničkoj biljegovini, à K —80.

Jezikovna naredba za Dalmaciju od 26. aprila god. 1909 à K —08.

Društvo „Pravnik“ v Ljubljani izdaja mesečnik „Slovenski Pravnik“, v katerem so slovenski in hrvaški članki pravne vsebine; list stane 10 K na leto.

Isto društvo je izdalo še naslednje pravne knjige:

Kazenski zakon, uredil dr. J. Kavčič, vez. K 5·60.

Kazenskopravdni red (postupnik), dr. J. Kavčič, vez. K 6.—.

Izvršilni red (ovršni postupnik) uredil Iv. Kavčnik, K 7.—.

Državni osnovni zakoni in drugi ustavni in upravni zakoni, uredil Štefan Lapajne, vez. 6 K (VII. zvezek).

Ako ni dogovorjeno drugače, se pošiljajo knjige s pošto proti poštnemu povzetju, tako da se k navedenim cenam priračunijo le resnični in poštni izdatki; pri naročilih do 2 K je najceneje, ako se pošlje naprej kupnina in 10 h poštnine v gotovini ali v poštnih znamkah.